

HAVERMANS, Xavier (Geel 1 januari 1839 – Ukkel 8 maart 1898).

Was een autodidact die van 1866 af een belangrijk aandeel had in de Vlaamse politieke strijd te Brussel. Op 6 oktober 1866 stichtte Havermans het weekblad *De Vlaamsche Tijding* en in 1868 was hij een der oprichters van de Vlaamse politieke kring Voor Taal en Recht, die enkele jaren later smolt met de Vlaamse vrijzinnige volksmaatschappij *De Veldbloem*, die in 1852 was gesticht. Van 1869 tot in 1878 en in 1883 was hij de bezielende voorzitter die de vereniging reorganiseerde en tot een politiek en cultureel trefpunt van de Vlamingen te Brussel wist te maken. In juni 1872 nam hij deel aan de verkiezingen voor de Kamer als kandidaat van de *Vlaamsche Kiezersbond*. Hoewel hij geen zetel veroverde in de gemeenteraad, behaalde hij als *flamingant* en democraat toch een vrij groot aantal stemmen, waardoor hij erin slaagde de aandacht te vestigen op de Vlaamse grieven in de hoofdstad. Als voorzitter van het Schoupsfonds organiseerde hij op 23 mei 1873, naar aanleiding van de rechtszaak tegen *Jean Schoup*, een grote landdag, waarop in Brussel duizenden Vlamingen menstroomden. In 1877 was hij secretaris van het door leden van *De Veldbloem* en andere Vlamingen gestichte *Vlaams Liberaal Verbond*. Daarna ijverde hij verder in de Liberale Associatie. Hij was lid van het comité van de *Vlaamsche Liberale Vereeniging* bij de verkiezing voor de Senaat in 1883. (liberale partij)

Ook voor het Nederlands toneel in Brussel heeft hij zich ingespannen. Reeds in 1867 hielp hij met het beleggen van volksvergaderingen ten voordele van dat Nederlands toneel. In 1874 behoorde hij tot de leden van de commissie die de onderhandelingen voerde voor een Vlaamse schouwburg en die ten slotte de beschikking wist te krijgen over de Cirkelschouwburg (*Alhambra*). Havermans werd toen voorzitter van de in 1875 opgerichte Naamlooze Maatschappij die instond voor de exploitatie van de

Vlaamse Schouwburg. Hij was ook lid van de Brusselse afdeling van het Taalverbond. Als drukker-uitgever ten slotte speelde hij een niet te onderschatten rol in de heropstanding van het Vlaamse cultuurleven te Brussel. Hij was onder meer de drukker van het eerste nummer van het tijdschrift *Van Nu en Straks*.

LITERATUUR: T. Coopman, *De Vlaamsche strijd te Brussel 1869-1884. Vijftienjarig verslag der werkzaamheden der Veldbloem. Vlaamsche vrijzinnige volksmaatschappij*, 1886; – H. Liebrecht (e.a.), *Histoire du Livre et de l'imprimerie en Belgique des origines à nos jours*, 6 dln., 1923-1924; – E. Gubin, *Bruxelles au XIXe siècle: berceau d'un flamingantisme démocratique. 1840-1873*, 1979.

RAYMOND VERVLIET*